

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.191/2019/6. szám

A tanács tagjai: . Döme Attila a tanács elnöke

. Parlagi Mátyás előadó bíró

. Kiss Gabriella bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

ügyintéző: dr. Juhász M. Gábor ügyvéd

Az alperesek: I. rendű

II. rendű

III. rendű

Az alperesek képviselői:

ügyintéző: dr. Kosdi Kornél ügyvéd I. rendűért

. Chiorean Gabriella kamarai jogtanácsos II. rendűért

. Horváth Zoltán kamarai jogtanácsos III. rendűért

A per tárgya: személyiségi jogsértés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

övárosi Ítéltábla 7.Pf.20.108/2019/5.

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

övárosi Törvényszék 36.P.20.427/2017/53.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 64.575 (hatvannégyezer-ötszázhetvenöt) forint, a III. rendű alperesnek 64.575 (hatvannégyezer-ötszázhetvenöt) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 258.300 (kétszázötvennyolcezer-háromszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2014. október 1-jén az I. rendű alperes egy harmadik személy (a továbbiakban: üzemben tartó) tulajdonában álló gépjárművet (a továbbiakban: gépjármű) vezetve összeütközött a felperes által vezetett motorkerékpárral. A felperes a baleset következtében bal oldali nyílt, darabos lábszártörést szenvedett. A baleset miatt a bíróság az I. rendű alperest bűnösnek mondta ki közúti baleset okozásának vétségében.
- [2] Az üzemben tartó a gépjárműre a II. rendű alperessel kötött kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződést (a továbbiakban: szerződés) 2014. január 1-jei kockázatviselési kezdettel, határozatlan időtartamra, 2015. január 1-jei biztosítási évfordulóval, éves díjfizetési gyakorisággal. Az üzemben tartó a szerződés előzetes bonus-malus besorolását B4 osztályban jelölte meg, amely alapján a szerződés éves díja 33.684 forint volt, míg az éves díjat 10.105 forint baleseti adó (a továbbiakban: adó) terhelte, amely összegeket az üzemben tartó 2014. január 9-én megfizetett a II. rendű alperesnek.
- [3] A II. rendű alperes a kárnyilvántartás adatainak lekérdezése alapján a szerződés végleges bonus-malus besorolását a biztosítási időszak kezdetére visszamenő hatállyal B1 osztályban, a besorolás szerinti díjat 42.324 forintban állapította meg, és 2014. február 5-i határidővel felhívta az üzemben tartót 11.232 forint (8.640 forint díjrészlet és 2.592 forint adó) megfizetésére, amit az üzemben tartó ismételt felhívás ellenére sem teljesített. A II. rendű alperes 2014. október 8-án arról tájékoztatta az üzemben tartót, hogy a szerződés díjnémfizetés miatt megszűnt 2014. szeptember 25-én.

A kereset és az alperes védekezése

- [4] A felperes annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperes megsértette a felperes egészséghez fűződő személyiségi jogát. Kérte az I. rendű alperes kötelezését 200.000 forint sérelemdíj megfizetésére. Kérte a II. és III. rendű alperesek kötelezését 5.000.000 forint sérelemdíj, valamint vagyoni kártérítés és járadék megfizetésére.
- [5] Indokolása szerint az I. rendű alperes a gépjármű vezetőjeként megsértette a felperes személyiségi jogát. A II. rendű alperes felelősségbiztosítóként köteles az okozott kárért való helytállásra. A felperes a III. rendű alperesre azért terjesztette ki a keresetét, mert a II. rendű alperes nyilatkozata szerint a balesetet okozó gépjármű a baleset időpontjában nem rendelkezett érvényes felelősségbiztosítással. A felperes a III. rendű alperes kötelezését a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti követelésnek megfelelően kérte, kereseti kérelme azonos volt a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kérelemmel.
- [6] Az alperesek kérték a kereset elutasítását.
- [7] Az I. rendű alperes azt nem vitatta, hogy a baleset bekövetkezett és ennek során a felperes megsérült, de alaptalannak tartotta a vele szemben érvényesített követelés jogalapját és összecszerúságát.
- [8] A II. rendű alperes szerint a szerződés 2014. szeptember 24-ig volt díjjal fedezett, így 2014. szeptember 25-én megszűnt, ezért II. rendű alperes nem köteles a felperes kárának a megtérítésére.
- [9] A III. rendű alperes szerint a szerződés alapján a II. rendű alperes köteles a helytállásra, mert a szerződés 2014. október 16-ig volt biztosítási díjjal fedezett.

Az első- és másodfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű alperes megsértette a felperes egészséghez

fűződő személyiségi jogát. Kötelezte a II. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 1.843.000 forintot, valamint 2018. december 13-tól minden hónap 20. napjáig véghatáridő nélkül, előre esedékesen havi 13.000 forint járadékot, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

- [11] Indokolása szerint nem volt vitatott, hogy a felperes a balesettel okozati összefüggésben személyi sérülést szenvedett el, ezért a keresettel egyezően megállapította a személyiségi jogsértés megtörténtét. Az I. rendű alperesnek azonban a sérelemdíj iránti követeléssel kapcsolatban nem kell helytállnia, mert az a szerződés alapján ítélandó meg.
- [12] Az elsőfokú bíróság rögzítette, a per során a II. és III. rendű alperesek között vita volt abban, hogy az üzemben tartó által fizetett biztosítási díj alapján a II. rendű alperes helytállási kötelezettsége fennállt-e a baleset bekövetkezése idején, vagy a III. rendű alperesnek kell helytállnia. A népegészségügyi termékadóról szóló 2011. évi CIII. törvény (a továbbiakban: Netatv.) 11/E. § (3) és (4) bekezdése alapján arra a döntésre jutott, hogy a B1 osztályban a biztosítási díj adóval 55.037 forint, az egy biztosítási napra vonatkozó biztosítási díj adóval 151 forint, tehát a 43.789 forint megfizetett biztosítási díj 289 napra fedezte a gépjármű felelősségbiztosítását, ezért a baleset idején, 2014. október 1-jén biztosítási díjjal fedezett volt, így fennáll a II. rendű alperes helytállási kötelezettsége. Az elsőfokú bíróság a keresetet a III. rendű alperessel szemben elutasította, hiszen vagy a II. rendű, vagy a III. rendű alperes köteles helytállni a kötelező felelősségbiztosításról szóló törvény alapján, a kettőjük együttes helytállása nem vezethető le a jogszabályból.
- [13] Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése alapján 1.500.000 forint sérelemdíj és 343.000 forint vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte a II. rendű alperest, valamint havi 3.000 forint nehéz háztartási és ház körüli munkákra eső járadék és havi 10.000 forint közlekedési többletköltség járadék körében is alaposnak ítélte a keresetet, ezt meghaladóan azt elutasította.
- [14] A felperes és a II. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatva a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet teljes egészében elutasította, a II. rendű alperesnek járó perköltség összegét felemelte, a III. rendű alperesnek járó perköltség összegét leszállította, rendelkezett a meg nem fizetett illetékről és az állam által előlegezett költségről, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [15] Indokolása szerint a felperes fellebbezésében a sérelemdíj összegét 2.000.000 forintra, a járadék összegét havi 20.000 forintra kérte felemelni, a perköltségben az alpereseket kérte marasztalni, vagy a felperes által fizetendő perköltség összegét jelentős mértékben kérte csökkenteni. A felperes fellebbezése szerint az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegének meghatározásakor nem értékelte kellő súllyal a körülményeket, és a járadék összege sem áll összhangban a jövedelmi és megélhetési viszonyokkal. A III. rendű alperes ellen a kereset előterjesztésére az I. és II. rendű alperesek pert megelőző és perbeli magatartása adott okot, a III. rendű alperes képviselőjének tevékenysége nem indokolja az elsőfokú ítéletben megjelölt mértékű perköltséget. A II. rendű alperes fellebbezésében elsődlegesen a kereset elutasítását kérte, mert a szerződés a balesetet megelőzően megszűnt, másodlagosan a marasztalási összeg leszállítását kérte 1.780.000 forintra, míg a járadék iránti követelés teljes elutasítását kérte.
- [16] A másodfokú bíróság rögzítette, hogy fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett az I. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elbíráló, a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetnek a 2.000.000 forint összegű sérelemdíjat és a havi 20.000 forint összegű járadékot meghaladó részét elutasító, valamint a III. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasító rendelkezése, amelyeket a felülbírálat így nem érintett a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 228. § (4) bekezdése alapján.
- [17] A másodfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a baleset időpontjában az I. rendű alperes által vezetett gépjármű üzemben tartója rendelkezett-e biztosítási fedezettel, mert ebben az esetben a felperes igénye a II. rendű alperessel, ellenkező esetben a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról

szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Gfbt.) 35. § (1) bekezdése alapján a III. rendű alperessel szemben volt érvényesíthető.

- [18] Abból indult ki, hogy a Netatv. 11/E. § (3) bekezdése alapján a biztosítónak az adót az esedékes biztosítási díjjal együtt kell beszednie, míg a (4) bekezdés alapján, ha az adó alanya a biztosítási díj és a megállapított adó együttes összegénél kevesebbet fizetett, akkor azt úgy kell tekinteni, hogy részben vagy egészben a megállapított adót fizette meg. A Netatv. 11/C. § (1) bekezdése alapján az adó összege elkülönül az adó alapjától, a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás díjától. A Netatv. 11/E. § (1) bekezdése alapján az adó összegét a II. rendű alperesnek kellett megállapítania, bevallania és befizetnie, így az adó nem a kockázatviselés ellenértéke, hanem állami bevétel. A Netatv. 11/E. § (4) bekezdése alapján a II. rendű alperesnek a ténylegesen befizetett 43.789 forintból először a 12.697 forint ($42.324 \times 0,3$) adót kellett megfizetnie az állami adóhatóságnak, és csak a fennmaradó 31.092 forint szolgált biztosítási fedezetül. Mivel az üzemben tartó a díjkülönbözetet felszólítás ellenére sem fizette meg, ezért a szerződés a Gfbt. 21. § (4) bekezdése alapján 2014. szeptember 25-én megszűnt. A II. rendű alperes helytállási kötelezettsége nem állt fenn 2014. október 1-jén, így a felperes vele szemben nem érvényesíthet igényt.
- [19] A fentiek alapján a másodfokú bíróság érdemben nem foglalkozott a felperesnek a II. rendű alperes marasztalási összegének felemelésére, valamint a II. rendű alperesnek a marasztalási összeg csökkentésére irányuló fellebbezésével.
- [20] A másodfokú bíróság döntése szerint a felperes alappal hivatkozott arra, hogy a III. rendű alperes javára megítélt perköltség összege nem áll arányban a jogi képviselő által elvégzett tevékenységgel, ezért annak összegét mérsékelte.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [21] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen kérte a jogerős ítélet megváltoztatását, és a keresetnek helyt adva a II. rendű alperes vagy a III. rendű alperes marasztalását 2.000.000 forint sérelemdíjban, 343.000 forint vagyoni kártérítésben és járulékaikban, valamint 2018. december 13. napjától minden hónap 20. napjáig véghatáridő nélkül havi 20.000 forint járadék megfizetésében. Másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az ügyben eljáró másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan a jogerős ítélet – elsőfokú ítéletre is kiterjedő – hatályon kívül helyezését, és az ügyben eljáró elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a Netatv. 11/E. § (4) bekezdését és a 11/E. § (6) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) bekezdését és a 2:51. § (1)-(2) bekezdését, a Gfbt. 12. §-át, a 27. §-át és a 28. §-át, a Pp. 3. § (2) bekezdését, a 228. § (4) bekezdését, a 252. § (3) bekezdését, a 253. § (3) bekezdését, a 213. § (1)-(2) bekezdését, a 244. §-át és a 247. § (2) bekezdését, valamint Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését és a 28. cikkét.
- [22] Indokolása szerint a jogerős ítélet téves jogértelmezés alapján állapította meg, hogy a szerződés megszűnt 2014. szeptember 25-én, így nem áll fenn a II. rendű alperes helytállási kötelezettsége. A Netatv. 11/E. § (4) bekezdése az adó összegének részbeni, arányos beszámítását is lehetővé teszi, a (6) bekezdés pedig feljogosítja a biztosítót arra, hogy a biztosítási jogviszony díj nemfizetés miatti megszűnése esetén a fizetendő adó összegét az adónak az adóalany által meg nem fizetett összegével csökkentse. Mindezek alapján helytelen a jogerős ítéletnek az az álláspontja, hogy a biztosítási díjból először le kell vonni a teljes adó összegét, és csak a fennmaradó díj összege fordítható a biztosítási díj összegére. A díj nemfizetés miatti megszűnés esetén a biztosító a díj fizetéssel nem fedezett, de általa megfizetett adó összegét kompenzálhatja, így az részére megtérül. Ebből következően az elsőfokú bíróság értelmezése tekinthető helyesnek, amely alapján a befizetett biztosítási díj 289 napra nyújtott fedezetet. A felperes hivatkozott a II. rendű alperes által

az üzemben tartó részére megküldött számviteli bizonylatokra és felszólításokra is, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy a befizetett biztosítási díj 290 napra, tehát 2014. október 17-ig nyújt fedezetet. A II. rendű alperes saját kimutatásaiból az állapítható meg, hogy a B1 osztályban 2014-re fizetendő teljes éves biztosítási díjból, a 42.324 forintból az üzemben tartó 2014. január 9-én 33.684 forintot fizetett meg, amely összeg 290 napra nyújt fedezetet. Maga a II. rendű alperes volt az, aki a számviteli bizonylatokon ilyen módon tüntette fel az adatokat. A díjhátralék meghatározásakor a II. rendű alperes adó címén követelt 2.592 forintot, amit nyilvánvalóan nem tett volna meg, ha annak összegét már megfizette volna az adóhatóságnak. Ha a Netatv. 11/E. § (4) bekezdését a II. rendű alperes és a jogerős ítélet szerint értelmezzük, akkor a II. rendű alperesnek már a díjtartozás meghatározásakor olyan számviteli bizonylatot kellett volna kiállítania, amely szerint a fennmaradó 11.232 forint kizárólag biztosítási díjrészlet. Mivel a II. rendű alperes nem így járt el, ebből arra lehet következtetni, hogy korábban maga is úgy értelmezte ezt a jogszabályhelyet, ahogy az elsőfokú bíróság. A II. rendű alperes csak a balesetet követő tájékoztatásában nyilatkozott úgy, hogy a szerződés 2014. szeptember 25-én szűnt meg. Mindezek alapján a felperes elsődlegesen a II. rendű alperes marasztalását kérte.

- [23] A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. és az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseit, mert a másodfokú bíróság nem döntött az egymással eshetőlegesen előterjesztett, látszólagos keresethalmazatban álló keresetekről. A jogerős ítélet tévesen állapította meg a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének a III. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasító rendelkezése fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. Mind a felperes, mind a II. rendű alperes által előterjesztett fellebbezés vonatkozott a III. rendű alperesre is. A felperes fellebbezését nem a II. rendű alperessel szemben terjesztette elő, hanem az elsőfokú bíróság marasztalást megállapító rendelkezése ellen, amely marasztalás jogalapjának érintettsége esetén az nyilvánvalóan kihat a III. rendű alperesre is, az eshetőlegesen előterjesztett keresetek folytán. A II. rendű alperes fellebbezésében kifejezetten arra hivatkozott, hogy szerződés hiányában nem áll fenn a helytállási kötelezettsége, így az a III. rendű alperest terheli. A jogerős ítélet a részjogerővel kapcsolatos téves jogi álláspontja miatt nem merítette ki a fellebbezési kérelmet és az ellenkérelmet, valamint nem terjedt ki valamennyi kereseti kérelemre. A másodfokú bíróságnak az elsődleges kereset elutasítása esetén döntenie kellett volna a másodlagos keresetről. A BH2005. 289. számú döntés alapján az eshetőlegesen kereset nem jelent keresettöbbséget, így a másodfokú bíróságnak fellebbezés hiányában is döntenie kell a korábbi kereset alaptalansága miatt jelentőssé vált következő, eshetőlegesen keresetről. A BH2017. 162. számú döntésben kifejtettek szerint a látszólagos keresethalmazat miatt a felperesnek nem kellett a keresetének helyt adó döntéssel szemben fellebbezést vagy csatlakozó fellebbezést benyújtania. Az Alkotmánybíróság IV/2030/2017. számú határozatában fejtette ki a látszólagos keresethalmazattal kapcsolatos álláspontját. E szerint, ha a fellebbviteli bíróság ítélete az alsóbb bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes kereseti kérelmét elutasítja, ez a döntés még látszólagos keresethalmazat esetén sem eredményezheti azt, hogy az eshetőlegesen kereseti kérelmek valamely elemét egyetlen bírói fórum sem vizsgálja meg érdemben, mert ebben az esetben sérülne a felperesnek az a joga, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogokat és kötelezéseket érdemben elbírálja. Fogalmilag kizárt lett volna a III. rendű alperes vonatkozásában hozott elsőfokú döntés elleni felperesi külön fellebbezés, hiszen az megfelelt a felperes érdekeinek; a bíróság megállapította valamelyik alperes helytállási kötelezettségét, így a felperesnek csak az összegszerűséget kellett támadnia. A fellebbezés jogintézményének rendeltetésével, céljával lenne ellentétes, ha elvárnánk, hogy bármelyik fél a számára kedvező döntést is köteles legyen támadni. Az ügy érdemi eldöntésére kiható lényegi kérdés az volt, hogy a felperes igénye melyik alperessel szemben érvényesíthető, ami attól függött, hogy a baleset időpontjában fennállt-e a szerződés. A felperes így egymással szorosan összefüggő, egymást kizáró kereseti kérelmeket terjesztett elő egyidejűleg, látszólagos személyi keresethalmazatban. Az ilyen keresethalmazat tárgyában hozott döntést érdemben támadó

fellebbezésnek ki kell terjednie a döntéssel érintett, egymással szorosan összefüggő valamennyi kereseti kérelemre. Logikailag kizárt, hogy bármelyik kereseti kérelem önállóan jogerőre emelkedhessen. Az ezzel ellentétes értelmezés esetén sérülne a jogorvoslathoz való jog, mert egy fellebbezéssel nem is támadható döntés jogerőssé nyilvánításával az eljárás valójában egyfokúvá válhatna, a felperes valódi jogorvoslati lehetőség nélkül maradna. A jogerős ítélet jogszabálysértő volt, amikor nem vizsgálta a III. rendű alperes vonatkozásában a keresetet. A 14/2015. (V. 26.) AB határozat szerint akkor is sérül a jogorvoslathoz való jog, ha az nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, így például, ha azt a részletszabályok rendelkezései akadályozzák meg, ezáltal kiüresítve, formálissá téve a jogorvoslathoz való jogot. A bíróságoknak a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük. A jogorvoslathoz való jog érvényesülése esetén nem születhet olyan döntés, amelynek eredményeként a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat valamely okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni. A jogerős ítélet alapján a felperes teljes mértékben önhibáján kívül kerülne abba a helyzetbe, hogy egy baleset véten károsultjaként senkitől sem kaphat kártérítést. Az ügyben valamennyi tény rendelkezésre áll, így a Kúria érdemben határozhat, ennek hiányában kérte a másodfokú vagy elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását.

- [24] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását.
- [25] Indokolása szerint a jogerős ítélet a Netatv. 11/E. § (3) és (4) bekezdésének megfelelően állapította meg, hogy a biztosítási fedezet megszűnt a balesetet megelőzően. Az adó nem része a biztosítási díjnak, attól elkülönül. Alaptalannak tartotta a felperes Netatv. 11/E. § (6) bekezdésére való hivatkozását is, mert a szerződés megszűnése után visszaigényelhető adó a visszaigénylést követően is adó marad, így azzal nem kompenzálható a szerződés meg nem fizetett díja. A visszaigényelt adóval nem reaktiválható a díj nemfizetés miatt megszűnt szerződés. Ha a visszaigényelt adót díjnak kellene tekinteni, akkor az ismét adóalapot képezne, amely után ismételten adót kellene fizetni.
- [26] A jogerős ítélet helyesen alkalmazta a Pp. 228. § (4) bekezdését, mert a felperes önálló fellebbezést csak a marasztalási összegek megváltoztatása körében nyújtott be. Az elsőfokú bíróság mind a II. rendű, mind a III. rendű alperes tekintetében határozott a felperesi keresetről, ebből következően a felperesnek fellebbezési ellenkérelemben kellett volna kérnie a III. rendű alperes marasztalását arra a nem várt esetre, ha jogalap tekintetében a másodfokú bíróság helyt ad a II. rendű alperes fellebbezésének, ilyet azonban a felperes nem terjesztett elő.
- [27] A III. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását.
- [28] Indokolása szerint a jogerős ítélet helyesen alkalmazta az eljárási jogszabályokat. Az elsőfokú bíróság mind a II. rendű, mind a III. rendű alperes tekintetében határozott a felperesi keresetről. A felperes önálló fellebbezést csak a marasztalási összegek megváltoztatása iránt terjesztett elő, és fellebbezési ellenkérelemben sem kérte a III. rendű alperes marasztalását abban az esetben, ha jogalap tekintetében a másodfokú bíróság helyt ad a II. rendű alperes fellebbezésének.
- [29] Az elsőfokú bíróság ítéletét a III. rendű alperessel szemben előterjesztett követelés elbírálása körében helyesnek és megalapozottnak értékelte, valamint kiemelte, hogy az jogerős a III. rendű alperes vonatkozásában.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [30] A felülvizsgálati kérelem alaptalan.
- [31] A Pp. 272. § (2) bekezdése és a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.

- [32] A Kúriának először abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a jogerős ítéletnek a szerződés balesetet megelőző megszűnésével kapcsolatos döntése sérti-e a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályi rendelkezéseket.
- [33] Az adókötelezettség a biztosítási időszak első napján keletkezik és az utolsó napján szűnik meg [Netatv. 11/A. § (2) bekezdés], amely alól csak az az eset jelent kivételt, ha a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás díjának meg nem fizetése miatt a gépjárművet kivonják a forgalomból [Netatv. 11/A. § (3) bekezdés]. Az adó alanya az, akit a biztosítási kötelezettség terhel (Netatv. 11/B. §), vagyis a gépjármű üzemben tartója [Gfbt. 4. § (1) bekezdés]. Az adó alapja az éves kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díj [Netatv. 11/C. § (1) bekezdés], az adó mértéke az adóalap, vagyis az éves biztosítási díj, 30%-a (Netatv. 11/D. §). Az adót a biztosító állapítja meg, vallja be és fizeti meg [Netatv. 11/E. § (1)-(2) bekezdés].
- [34] A Netatv. 11/E. § (3) bekezdése alapján a biztosítónak az adót az esedékes biztosítási díjjal, díjrészlettel együtt kell beszednie, annyi részletben és olyan arányban, ahány részletben és amilyen arányban az adó alanyának a biztosítási díjfizetési kötelezettségének eleget kell tennie. A Netatv.-nek ez a rendelkezése a Gfbt. 21. § (1) bekezdéséhez kapcsolódik, hiszen lehetséges, hogy a felek a szerződésben díjrészleteket határoznak meg.
- [35] A bonus-malus rendszer, az abba való besorolás, illetve a kártörténeti igazolások kiadásának szabályairól szóló 21/2011. (VI. 10.) NGM rendelet (a továbbiakban: NGM rendelet) 5. § (1) bekezdése alapján a biztosító az üzemben tartó nyilatkozata alapján állapítja meg a szerződés bonus-malus osztályba való előzetes besorolását. A biztosító kötelezettsége a biztosítási időszak elején a kárnyilvántartás adatainak lekérdezése [NGM rendelet 5. § (2) bekezdés], ezek alapján a szerződés végleges besorolásának a megállapítása a biztosítási időszak kezdetére visszamenő hatállyal, és a besorolás szerinti díjről az üzemben tartó értesítése, ha az eltér az üzemben tartó nyilatkozata szerinti besorolástól [NGM rendelet 5. § (3) bekezdés].
- [36] A Gfbt. 23. § (1) bekezdése alapján a biztosító alakítja ki a díjat, és azt az adott biztosítási időszak alatt nem változtathatja meg, kivéve, ha az üzemben tartó a szerződés megkötésekor megsértette a közlési vagy együttműködési kötelezettségét, mert ekkor a szerződés díja a kockázatviselés kezdetétől alkalmazandó hatállyal módosítható [Gfbt. 23. § (2) bekezdés]. Ebben az esetben az üzemben tartó díjkülönbözetet köteles megfizetni, a biztosítási időszakra járó díj teljes megfizetése esetén 30 napos határidővel [Gfbt. 21. § (1a) bekezdés].
- [37] A jelen ügyben a szerződés felei éves díjfizetésben állapodtak meg, az üzemben tartó által tett nyilatkozat alapján a szerződést előzetesen B4 osztályba sorolták, az üzemben tartó az ennek megfelelő éves díjat és az ahhoz kapcsolódó adót fizette meg. Miután a II. rendű alperes a kárnyilvántartásból lekérdezte a besoroláshoz szükséges adatokat, azt követően a szerződést véglegesen B1 osztályba sorolta a biztosítási időszak kezdetére visszamenő hatállyal, és az üzemben tartót ténylegesen díjkülönbözet megfizetésére hívta fel. Ez a díjkülönbözet a fenti jogszabályi rendelkezések alapján nem díjrészletnek minősül, így nem alkalmazandó rá a Netatv. 11/E. § (3) bekezdésének az a rendelkezése, hogy az adót a díjrészlettel együtt kell beszedni. Az adó alapja az éves díj volt, így az éves díjfizetési gyakoriságra figyelemmel azt a II. rendű alperesnek az éves díjjal kellett beszednie. Az adófizetési kötelezettség a fenti jogszabályokon és nem a II. rendű alperes számviteli bizonylatain és felszólításain alapult. Mivel az adó alanya az éves biztosítási díj és az ahhoz kapcsolódó adó együttes összegénél kevesebbet fizetett meg, ezért a Netatv. 11/E. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítélet helyesen jutott arra a következtetésre, a megfizetett összegeket úgy kell tekinteni, hogy az adó alanya a teljes megállapított adót fizette meg.
- [38] Ezt az értelmezést támasztja alá az Alaptörvény 28. cikke szerint a jogszabály szövegének értelmezésénél kötelezően figyelembe veendő, a baleseti adót bevezető, az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény 193. §-ához fűzött indokolás is. E szerint a biztosítónak az adót az esedékes biztosítási díjjal együtt kell beszednie, és ha a biztosított a díj és az adó együttes összegénél kevesebbet, de az adó összegénél többet fizet,

akkor úgy kell tekinteni, hogy az adót fizette meg. Az indokolás szerint ez a rendelkezés a biztosítók védelmét is szolgálja, mert ebben az esetben a biztosítási díj kiegyenlítésének elmaradása okán a biztosítási jogszabályok alapján egyoldalúan felmondhatják a biztosítási jogviszonyt.

- [39] A fenti értelmezést nem befolyásolja a Netatv. 11/E. § (6) bekezdése, mert az arra az esetre vonatkozik, ha az adóalany részbeni befizetése az adó összegét sem éri el. A jelen ügyben az adó alanya az adó összegénél többet fizetett meg, így az adót megfizette.
- [40] Mindezek alapján a jogerős ítélet nem sérti a Netatv. és a Gfbt. felülvizsgálati kérelemben megjelölt rendelkezéseit.
- [41] A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti az Alaptörvény és a Pp. megjelölt rendelkezéseit, mert a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset alaposságával kapcsolatos eltérő álláspontja miatt nem döntött a látszólagos személyi keresethalmazatban a III. rendű alperessel szemben előterjesztett eshetőleges keresetről.
- [42] A BH2020. 324. számú határozatban is kifejtettek szerint felülvizsgálatot jogszabálysértésre hivatkozással lehet kérni [Pp. 270. § (2) bekezdés], a felülvizsgálati kérelemben jogszabálysértést kell előadni [Pp. 272. § (2) bekezdés], valamint a Kúria a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértést vizsgálhatja [Pp. 275. § (2) bekezdés]. Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás utolsó előtti bekezdése szerint az Alaptörvény a jogrend alapja, ugyanakkor az Alapvetés C) cikk (3) bekezdése, az R) cikk (2) bekezdése és a T) cikk (2)-(3) bekezdése alapján az Alaptörvény nem jogszabály. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük. Ebből következően a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértések vizsgálata körében a Kúriának a megsértettként állított jogszabályi rendelkezést az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmeznie, és erre figyelemmel kell állást foglalnia a jogszabálysértésről. A Kúria azonban nem vizsgálhatja, hogy a jogerős ítélet sérti-e az Alaptörvényt, mert erre kizárólag az Alkotmánybíróság jogosult az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján. Mindezekre figyelemmel a Kúria azt nem vizsgálhatta, hogy a jogerős ítélet sérti-e az Alaptörvénynek a felülvizsgálati kérelemben megjelölt rendelkezéseit. A Kúriának ugyanakkor a felülvizsgálati kérelemben megsértettként állított eljárásjogi rendelkezések tartalmát az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmeznie, mert a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesítése a jogszabályok értelmezése során a bíróságokat is kötelezi {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [93]}.
- [43] A felperes felülvizsgálati kérelmét arra alapította, hogy a felperes a II-III. rendű alperesekkel szemben eshetőleges kereseteket terjesztett elő látszólagos személyi keresethalmazatban.
- [44] A polgári per olyan háromoldalú közjogi jogviszony, amelynek célja a jellemzően kétoldalú polgári jogi jogviták eldöntése [Pp. 1. §]. A felek magánautonómiájából fakadó rendelkezési joga alapján a polgári perben eljáró bíróság csak akkor és annyiban avatkozhat be a felek magánjogi jogviszonyába, amilyen körben és mértékben azt a felek kérik [Pp. 3. § (1)-(2) bekezdés]. Rendelkezési joguk alapján a felek dönthetik el, hogy milyen kérelmeket terjesztenek elő, amelyekhez a bíróság kötve van. A felek kérelmeit ugyanakkor a bíróságnak nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint kell figyelembe vennie. Mindezek alapján a felperes szabadon eldönthette, hogy kivel szemben, milyen igényt kíván érvényesíteni.
- [45] A felperes keresetlevelében az I. és a II. rendű alperesekkel szemben terjesztett elő kereseteket: az I. rendű alperessel szemben a jogsértés megállapítását, a II. rendű alperessel szemben nem vagyoni és vagyoni kártérítés megfizetésére való kötelezést kért. Miután a II. rendű alperes ellenkérelmében arra hivatkozott, hogy a biztosítási szerződés a balesetet megelőzően megszűnt, és ezzel kapcsolatos okiratokat csatolt (6-7. sorszámú beadványok), a felperes előadta, megfontolja, hogy keresetét milyen módon terjeszti elő (8. sorszámú jegyzőkönyv), majd keresetét kiterjesztette a III. rendű alperesre (22. sorszámú jegyzőkönyv és 22/F/1. sorszámú beadvány). Ennek körében a felperes annyit adott elő, hogy „a III. rendű alperes megfizetését a II. rendű alperessel szemben előterjesztett

kereseti követelésnek megfelelően kéri”, és a kereseti kérelme „azonos a korábban előterjesztett kérelemmel”. A III. rendű alperes ellenkérelmében – a Ptk. alkalmazandósága mellett – kifejezetten hivatkozott arra, hogy a felperes keresete nem egyértelmű abban a kérdésben, hogy az alpereseket milyen módon kéri marasztalni (25. sorszámú beadvány). Az elsőfokú bíróság felhívta a felperest, hogy a III. rendű alperes ellenkérelmével kapcsolatban tegyen nyilatkozatot és adja elő a kereset pontosítását (25-I. sorszámú végzés). Ezt követően a felperes kizárólag az I. rendű alperessel szembeni keresetet pontosította, ennek körében a Ptk. rendelkezéseire hivatkozott, valamint az I. rendű alperest is kérte sérelemdíj megfizetésére kötelezni (29. sorszámú jegyzőkönyv és 29/F/1. sorszámú beadvány).

- [46] Az elsőfokú bíróság a felperes nyilatkozatait tartalmuk alapján úgy értelmezte, hogy valamennyi alperes marasztalását kéri, tehát marasztalási kereseteit valódi személyi keresethalmazatban terjesztette elő. Az elsőfokú bíróságnak ez az értelmezése egyértelmű az ítélete rendelkező részéből és az indokolásából. Az elsőfokú bíróság ítélete a kereseteket úgy ismertette, hogy a felperes mindhárom alperes marasztalását kérte (4. oldal hatodik és hetedik bekezdés). Az I. rendű alperessel szemben előterjesztett sérelemdíj iránti keresetet azért utasította el, mert vele szemben ilyen igény nem érvényesíthető, a helytállási kötelezettség a szerződés alapján ítélandó meg (7. oldal második bekezdés). A III. rendű alperessel szemben a kereset azért utasította el, mert a Gfbt.-ből nem vezethető le a II. és a III. rendű alperes együttes helytállása (7. oldal ötödik bekezdés). A felperes fellebbezésében (55. sorszám) csak a marasztalásösszegezését és a perköltség összegét támadta, keresetei egymáshoz való viszonyának bírósági értelmezését nem sérelmezte, és nem támadta a III. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset elutasítását. A felperes a II. rendű alperes fellebbezésével szemben nem terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet, a másodfokú eljárás során sem hivatkozott arra, hogy kereseteit látszólagos személyi keresethalmazatban terjesztette elő. A jogerős ítélet szintén úgy értelmezte a felperes kereseteit, hogy valódi személyi keresethalmazatban kérte a II. és a III. rendű alperes marasztalását (2. oldal második bekezdés).
- [47] A felülvizsgálat a fellebbezés alapján meghozott jogerős ítélet jogkérdésben állított hibájának az orvoslására szolgáló rendkívüli perorvoslat, így a felülvizsgálati eljárásban nem lehet a jogerős ítélet által el nem bírált új körülményre hivatkozni (EBH2002. 653., EBH2009. 1976., EBH2011. 2399., BH2017. 232.). A felperes a felülvizsgálati kérelmében állított körülményre, arra, hogy a II-III. rendű alperesekkel szemben látszólagos személyi keresethalmazatot terjesztett elő, sem az elsőfokú eljárás során, sem a másodfokú eljárásban nem hivatkozott, ezért arra a felülvizsgálati eljárásban sem hivatkozhat.
- [48] A felperes először a felülvizsgálati kérelmében állította, hogy kereseteit látszólagos személyi keresethalmazatban terjesztette elő. A felperes ugyanakkor még a felülvizsgálati kérelmében is eltérően értékelte saját korábbi nyilatkozatait, keresetei egymáshoz való viszonyát. A látszólagos keresethalmazatnak két esetköre van, a vagylagos és az eshetőleges keresetek. A felperes felülvizsgálati kérelmének indokolásában arra hivatkozott, hogy kereseteit eshetőleges viszonyban, sorrendben terjesztette el, ezzel szemben elsődleges felülvizsgálati kérelmében a II-III. rendű alperesek vagylagos marasztalását kérte.
- [49] A jogerős ítélet a felperes nyilatkozatait tartalmuk szerint vette figyelembe. A tartalom szerinti elbírálás nem volt sem iratellenes, sem okszerűtlen, így az nem jogszabálysértő. Éppen az sértette volna az alperesekkel szemben a tisztességes eljárás követelményét, ha a bíróság – pusztán annak joglogikai indokoltságára tekintettel – olyan többletet értett volna bele a felperes nyilatkozataiba, amelyet azok nem tartalmaztak.
- [50] A fentiek összhangban állnak a jogorvoslathoz való alapjoggal. A jogorvoslat alkotmányjogi fogalma egyrészt igényérvényesítési lehetőséget, másrészt felülbírálathoz való jogot, harmadrészt az eljárási kódexek által meghatározott konkrét jogorvoslati eszközöket jelenti (fellebbezés, kifogás, felülvizsgálati kérelem, keresetlevél) {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [94]}. A jogorvoslathoz való jog érvényesülésének feltétele, hogy az ügyet az alapügyben eljáró szervtől

különböző szerv bírálja el {14/2015. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [30]}. Szükséges, hogy a jogorvoslathoz való jog ténylegesen érvényesüljön, a jogorvoslat képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]}. Sérül a jogorvoslathoz való jog, ha az nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, ha azt a részletszabályok akadályozzák, kiüresítik, formálissá teszik {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]}.

- [51] A felperes igényérvényesítése során rendelkezési joga alapján marasztalási kereseteit valódi személyi keresethalmazatban terjesztette elő. Keresetei egyikének elutasítása miatt fellebbezést terjeszthetett volna elő, vagy, ha az elsőfokú bíróság helytelenül értelmezte a felperes kereseteinek viszonyát, úgy a jogerős ítélet meghozatalát megelőzően erre is hivatkozhatott volna. Az eljáró bíróságok érdemben vizsgálták és elbírálták a felperes valamennyi keresetét: a III. rendű alperessel szemben az elsőfokú bíróság, a II. rendű alperessel szemben a másodfokú bíróság. A felperes gyakorolhatta a felülbírálathoz való jogát, rendes perorvoslatként igénybe vehette a fellebbezés lehetőségét. A fellebbezés teljes átszarmaztató hatályára figyelemmel az elsőfokú bíróságtól elkülönülő másodfokú bíróságnak lehetősége lett volna a sérelem hatékony orvoslására. Rendkívüli perorvoslatként a felperes felülvizsgálati kérelmet is előterjeszthetett, ugyanakkor a Kúria következetes gyakorlata alapján abban alappal nem hivatkozhat a jogerős ítélet által el nem bírált új körülményre.
- [52] A fentiekből következően a jogerős ítélet a keresetek elbírálásával nem sértette a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárásjogi rendelkezéseket. A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából a Ptk. rendelkezéseinek nem volt érdemi jelentősége.
- [53] Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [54] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezni kellett a felülvizsgálati ellenkérelmet előterjesztő II. és III. rendű alperesek felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. A Kúria ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés *a)* pontja és a 3. § (5) bekezdése alapján határozta meg.
- [55] A feleket megillető tárgyi illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetékről a Kúria az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése értelmében alkalmazandó, a költségmentesség bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, valamint a 15. § (1) és (3) bekezdése alapján határozott.
- [56] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el, a felperes Pp. 274. § (2) bekezdésén alapuló kérelmére.
- [57] Az ítélet ellen a Pp. 271. § (1) bekezdés *e)* pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Parlagi Mátyás s.k. előadó bíró Dr. Kiss Gabriella s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő